

بر خورد نزدیک از نوع دوم؛ خوانش هیروگلیفیک مونتاز فیلم

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۸

کد مقاله: ۲۱۹۰۰

پیمان فلاحی^{۱*}

چکیده

تحلیل نشانه‌شناختی فیلم و ارزیابی آن به مثابه یک زبان، در زمره نخستین تلاش‌های جدی پژوهشگران سینما برای رمزگشایی ماهیت و سازوکار فیلم بود. از مساعی کاندو و بالاش تا تحلیل‌های فرمالیست‌ها، ساختارگرایان و پساساختارگرایان نقطه اشتراک آن‌ها را در خوانش فیلم به مثابه یک زبان می‌توان دانست. در این میان یکی از جدی‌ترین رویکردها به ارزیابی فیلم به مثابه نوعی نظام نشانه‌شناختی که هم از پشتوانه تئوریک کسانی چون لیندسی و متز برخوردار است و هم آثار فیلم‌سازان بزرگی همچون آیزنشتاین در فربه کردن آن تأثیرگذار بوده خوانش فیلم به مثابه یک ساختار زبانی ویژه است. آیزنشتاین به مدد قیاسهایی که میان مونتاز فیلم و هیروگلیفهای چینی برقرار ساخت توانست ضمن اشاره به خصایص زبانی فیلم، سازوکار عمل مونتاز را تبیین نماید. اینک مقاله پیشرو قصد دارد نشان دهد که چگونه میتوان در کنار هیروگلیفهای چینی با استمداد از هیروگلیفهای مصری و مفاهیمی نظیر اندیشه‌نگارها و مونتاز واگشایی به تبیین دیگری از مونتاز در فیلم دست زد. ضمن باورمندی به ماهیت متکثر و امکانهای موازی خوانشهای چندگانه، پژوهش حاضر بر آن است که چنین خوانشی از مونتاز بنا به دلایلی که در ضمن پژوهش به آن اشاره میشود در برخی فیلمهای کوتاه تجربی به بهترین شکل تبلور مییابد.

واژگان کلیدی: مونتاز سینمایی، هیروگلیف مصری، مونتاز واگشایی، اندیشه‌نگار، فیلم تجربی